

Kvalitetsvurdering af Billund Kommunes Museer 2022

Indholdsfortegnelse

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering	2
Kvalitetsvurdering af Billund Museum i 2015	3
Fakta om Billund Kommunes Museer	4
Kvalitetsvurderingens fokusområder	4
Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse	4
Ressourcegrundlag	6
Forskning	8
Formidling	10
Samlingsvaretagelse	14
Museumslovens kapitel 8	17
Baggrund	18
1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Billund Kommunes Museer	18
2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger	19

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering

Det er Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering, at Billund Kommunes Museers opgavevaretagelse er tilfredsstillende.

Slots- og Kulturstyrelsen konstaterer, at museet har fulgt op på hovedparten af de forhold, der blev påpeget ved kvalitetsvurderingen i 2015:

- Museet har fokuseret sit ansvarsområde væsentligt; udarbejdet et strategisk grundlag for museets virksomhed i form af mission og vision og strategier med handlingsplaner for museets kerneopgaver. Det udestår at udarbejde en skriftlig strategi for den samlede virksomhed, hvor de strategiske mål er sat i relation til museets organisation og ressourcer, men i praksis arbejder museet strategisk og systematisk med at skabe sammenhæng mellem de museumsfaglige kerneopgaver, museets mål og prioriteringer for den samlede virksomhed.
- Museets ledelse er styrket med en ny bestyrelse, der besidder en professionel og relevant kompetenceprofil, og museet har prioriteret at få et større antal videnskabelige fastansatte medarbejdere, heraf en medarbejder på ph.d.-niveau, som understøtter en professionel varetagelse og udvikling af de museumsfaglige opgaver.
- Museet har først fra 2021 og kun i et begrænset omfang udført fagfællebedømt forskningsproduktion inden for museets ansvarsområde, men har udarbejdet forskningsstrategi; indgår i relevante forskningssamarbejder og deltager i større, tværgående forskningsprojekter med henblik på at styrke forskningen, og sikre et kvalitativt løft i museets forskning fremover.
- Museet har videreudviklet og fokuseret sin formidling og arbejder i kraft af en samlet, gennearbejdet formidlingsstrategi og med udgangspunkt i Den nationale brugerundersøgelse og supplerende brugerundersøgelser målrettet med en fortsat kvalitativ udvikling af den samlede formidlingsvirksomhed bl.a. med henblik på at nå potentielle brugergrupper. Museet har konkrete planer for at videreudvikle Billund Kommunes Museer til en attraktion på nationalt og internationalt niveau, hvortil der er udarbejdet et omfattende og visionært projektmateriale. Museet har tillige professionaliseret og nytænkt skoletjenesten med varierede undervisningstilbud omend foreløbig kun målrettet grundskolen.
- Museet har gjort væsentlige fremskridt i samlingsvaretagelsen gennem prioriteret og fokuseret bevaringsarbejde i form af samlingsgennemgange, udskillelse af genstande, afvikling af dårlige magasiner og påbegyndt overflytning af hele museets samling til Fælles Museumsmagasiner i Vejle, som forventes afsluttet ultimo 2024.
- Museets samarbejde med Billund Kommune er velfungerende og opbakningen fra kommunen til museets videre udvikling er stor. Museet har gjort væsentlige fremskridt i samarbejdet med kommunen om arbejdet efter museumslovens kapitel 8.

Kvalitetsvurdering af Billund Museum i 2015

Det daværende Billund Museum blev kvalitetsvurderet af Slots- og Kulturstyrelsen i 2015. Det var styrelsens samlede vurdering, at museets opgavevaretagelse var ikke tilfredsstillende. Styrelsen konstaterede bl.a. følgende i rapporten fra 2015:

- Museet lever ikke op til gældende standarder for et statsanerkendt museum; der er ikke en klar sammenhæng mellem ansvarsområdet, strategierne for museets opgavevaretagelse og prioriteringen af museets ressourcer.
- Museets ressourcegrundlag er spinkelt både økonomisk og personalemæssigt.
- Museets forskningsproduktion er ikke tilfredsstillende med kun to fagfællebedømte artikler på fire år, hvoraf kun en har forbindelse til ansvarsområdet.
- Formidlingsarbejdet er begrænset til museumsgården Karensminde og besættelsesudstillingen og mangler forbindelse til museets forskning.
- Museet arbejder ikke strategisk med samlingsområdet, og er ufokuseret i forhold til dens formidlings- og forskningspotentialer. Magasinerne lever ikke op til en rimelig standard, og museet arbejder hverken strategisk med indsamling, udskillelse eller kassation for at optimere brugen af museets ressourcer.
- Samlingen er registreret og indberettet til det centrale kulturarvsregister.

Kvalitetsvurderingsrapporten fra 2015 kan læses her: [Billund Museum](#)

Fakta om Billund Kommunes Museer

Billund Kommunes Museer er et statsanerkendt kulturhistorisk museum med ansvar for nyere tids kulturhistorie i Billund Kommune. Museet har særligt fokus på landbrugs-, industri- og turismehistorie. Sydvestjyske Museer har det arkæologiske ansvar i Billund Kommune.

Museet er en kommunal institution, og Billund Kommune er museets offentlige hovedtilskudsyder.

Museet omfatter én besøgsadresse: Museumsgården Karensminde med tilhørende særudstillingsbygning.

Nøgletal for museet 2021 (delvis nedlukning pga. covid-19):

- Museets samlede omsætning var på 5,6 mio. kr.
- Museet rådede over 7,5 årsværk, heraf 4,7 videnskabelige årsværk.
- Museet havde 16.607 brugere.

Kvalitetsvurderingens fokusområder

Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse

a. Arbejdsgrundlag

- Billund Kommunes Museer ejes og drives af Billund Kommune.
- Museet er en del af Billund Kommune og arbejder inden for kommunens styrelsesvedtægt, hvilket ifølge det oplyste bl.a. betyder, at entrétakster og løn- og personaleforhold godkendes af kommunen.
- Museets vedtægter er senest opdateret i januar 2022.
- Museets ansvarsområde er nyere tids kulturhistorie i Billund Kommune med særligt fokus på landbrugs-, industri- og turismehistorie. Ansvarsområdet er skærpet i 2022, men fortsat forholdsvis bredt i forhold til museets størrelse og ressourcer. Der er dog god sammenhæng mellem ansvarsområdet og de lokale kulturhistoriske forhold.
- Museet har et arbejdsgrundlag med mission og vision samt strategier, politikker og planer for de museumsfaglige opgaver for 2021-25. Dokumenterne indeholder mål/målsætninger og initiativer i de kommende år. Materialet er i vidt omfang dynamisk og revideres efter behov. Der foreligger ikke en samlet strategi for museets samlede virksomhed, som relaterer museets mål til de organisatoriske og ressourcemæssige forhold. Det er dog styrelsens vurdering, at museets arbejde i praksis er strategisk funderet. En række målsætninger er betinget af og forudsætter ekstern finansiering for at kunne realiseres.
- Et centralt strategisk mål for museet er at skabe en ny kernefortælling om Fremtidens Museum og en branding af museet under navnet ”Mark. Museet for en ny danmarkshistorie”. Der foreligger et prospekt for et helt nyt museum, som omfatter både nye bygninger på museets område og udvikling af ny

formidling. Det sigter mod nye måder at tænke og bruge museer på, herunder mulighed for at gæster kan være fysisk aktive og overnatte på stedet. Projektet skønnes at koste 171 mio. kr., og museet er påbegyndt arbejdet med at skaffe finansiering. Museet og kommunen oplyser, at brand og kernefortælling har relevans og gyldighed uanset om byggeprojektet kan realiseres i den ønskede form.

- Museet har de seneste år arbejdet på en professionalisering af museumsdriften med øget fokus på økonomistyring, strategisk udviklingsarbejde, faglige prioriteringer og kvalitetsløft i driften.

b. Organisation

- Museet er organiseret som én enhed uden særskilte afdelinger.
- Museet har en støtteforening "Karensminde Venner" med ca. 500 medlemmer. Foreningens bestyrelse er repræsenteret i museets bestyrelse, og museets leder, to museumsinspektører og en museumsforvalter er medlemmer af støtteforeningens bestyrelse. Støtteforeningen ejer gårdens dyr.
- Ca. 40 af støtteforeningens medlemmer fungerer som frivillige på museet. De frivillige er involveret i vedligehold af gården, pasning af dyrene og publikumsrettede aktiviteter. Koordinering af de frivilliges opgavevaretagelse forestås af en museumsinspektør.

c. Ledelse

- Museet har i henhold til museets vedtægter en bestyrelse på seks til otte medlemmer, hvoraf fire til seks udpeges af Billund Kommunes Byråd efter indstilling fra museumsledelsen. Et medlem repræsenterer bestyrelsen for museets støtteforening "Karensminde Venner", og et medlem uden stemmeret repræsenterer museets medarbejdere.
- Det fremgår af vedtægterne, at bestyrelsen til enhver tid skal have en professionel og relevant samlet kompetenceprofil, og den vil efter behov repræsentere kompetencer og netværk inden for politik, fonde, erhvervs- og destinationsudvikling, forskning og uddannelse, museer samt forretningsudvikling, jura og økonomi. Alle museets bestyrelsesmedlemmer er udpeget på baggrund af relevante kompetencer til at drive og udvikle museet. Bestyrelsen er sammensat af fire mænd og 2 kvinder. Aldersgennemsnittet er 57 år.
- Bestyrelsen har det overordnede ansvar for museets virksomhed. Bestyrelsen gennemgår årligt museets arbejdsgrundlag samt evaluerer fremdriften i museets strategi, mål og planer og sit arbejde og samarbejde med den daglige leder.
- Bestyrelsen vurderer løbende, om den har de nødvendige kompetencer til at drive og udvikle museet professionelt og sikre fremdrift i museets strategi og planer.
- Den daglige ledelse varetages af en museumsleder under ansvar over for museets bestyrelse. Lederen ansættes af Billund Kommunes Kultur- og Fritidschef. Både museets leder, bestyrelse og Billund Kommune er opmærksom på de principielle udfordringer forbundet med en uafhængig bestyrelse med et overordnet ansvar kombineret med en kommunalt ansat museumsleder. Kommunen har tilkendegivet, at den agter at inddrage bestyrelsen i fremtidige ansættelser af museumsledere. Parterne oplyser, at de har et tæt og konstruktivt samarbejde.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet i de seneste år har arbejdet på en professionalisering af museumsdriften med øget fokus på økonomistyring, strategisk udviklingsarbejde, faglige prioriteringer og kvalitetsløft i driften.
- at museet har et skriftligt strategisk grundlag og praksis for løbende strategiske overvejelser, og at afledte udviklingsindsatser både sigter på at blive omsat i museets aktuelle virksomhed og på at understøtte en mere langsigtet vision om et nyt museum.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har nedskrevne politikker og planer for det museumsfaglige arbejde.
- at museets bestyrelse har en relevant kompetenceprofil med henblik på, at bestyrelsen kan tage ansvar for museets overordnede strategiske udvikling og yde kvalificeret sparring og bistand til museets leder, herunder også i dialog med kommunen.
- at museets bestyrelse løbende vurderer deres egne kompetencer og årligt gennemgår museets arbejdsgrundlag samt evaluerer fremdriften i museets strategi, mål og planer og sit arbejde og samarbejde med den daglige leder.
- at såvel kommunalforvaltning, bestyrelse som museumsleder er opmærksom på nødvendigheden af en tæt og konstruktiv dialog som ramme for den daglige ledelse.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at det ikke fremgår klart af det samlede skriftlige arbejdsgrundlag, hvordan museet prioriterer sine ressourcer i forhold til de faglige opgaver og udviklingsmål.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet nedskriver en strategi for sin samlede virksomhed, hvor målsætninger for den faglige opgavevaretagelse relateres til museets organisation og ressourcer.

Ressourcegrundlag

a. Økonomi

Museets samlede indtægter i 2021 var på 5,6 mio. kr. Indtægterne fordeler sig således:

• Tilskud fra stat:	1,6 mio. kr.
• Tilskud fra kommune:	3,5 mio. kr.
• Ikke-offentlige tilskud:	0,1 mio. kr.
• Egenindtjening:	0,4 mio. kr.

- Museets driftstilskud fra staten udgjorde ca. 1,1 mio. kr. i 2021. I 2021 fik museet udbetalt projekttilskud fra Slots- og Kulturstyrelsen på 340.000 kr. til samlingsgennemgang (tilsagn ydet i 2019 til et fælles projekt med andre museer) og 96.000 kr. til publikumsfremmende aktiviteter. Midlerne er fejlagtigt konteret i museets indberetning af regnskabsoplysninger til styrelsen som en indtægt under henholdsvis samlings forvaltning og formidling og ikke som statslige projekttilskud. Midlerne er heller ikke korrekt angivet i museets årsregnskab (tilskudsregnskab), hvor det skal fremgå, at de er ydet af Kulturministeriet/Slots- og Kulturstyrelsen. Ovenstående opgørelse er korrigeret, og museet har fremsendt korrigerede regnskabsoplysninger for 2019-21. Museet har derudover i 2021 opnået tilsagn fra Slots- og Kulturstyrelsen til tre projekter på i alt 2,3 mio. kr. inden for henholdsvis samlingsvaretagelse, formidling og forskning.
- Kommunen har de senere år ydet særtilskud til udvikling af Mark, fremtidens museum samt til flytning af museumssamlingen til Fælles Museumsmagasiner i Vejle. Kommunen har desuden ydet tilsagn om anlægstilskud til ny kontorbygning. Disse tilskud indgår ikke i de indberettede regnskabsoplysninger.
- Museets ikke-offentlige tilskud har de seneste tre år 2019-21 været på under 100.000 kr.
- Museets egenindtjening består bl.a. af entreindtægter, som udgjorde ca. 175.000 kr. i 2021. Indtægterne fra billetsalg til arrangementer på Karensminde forestået af støtteforeningen, bl.a. et årligt dyrskue, tilgår støtteforeningen, og anvendes bl.a. til køb af dyr til museumsgården.
- Offentlige tilskud udgjorde 91 pct. af indtægterne i 2021.
- Museet har som kommunal institution ikke egne aktiver, bortset fra en kontantkasse og bankkonto. Museet kan jf. Billund Kommunes opsparingsregler overføre mer-/mindre forbrug på op til 5% af budgettet til det efterfølgende regnskabsår.

b. Medarbejdere

- Museet rådede i 2021 over 7,5 fastansatte årsværk, heraf 4,7 videnskabelige årsværk og 0,6 årsværk i fleksjob eller lignende. I 2022 har en af museets inspektører opnået dansk godkendelse af en udenlandsk ph.d.-grad.
- Museet råder desuden over 0,7 videnskabeligt årsværk i tidsbegrænsede stillinger.
- Museet har ca. 40 frivillige, som anslås at udføre ca. 10 årsværk.
- Museet sikrer kontinuerlig kompetenceudvikling af personalet.

c. Bygninger

- Museets bygninger er ejet af Billund Kommune, som har ansvar for den planlagte udvendige og indvendige vedligeholdelse. Museet har ansvar for akut indvendig vedligeholdelse af bygninger og løsøre. Museets medarbejdere og frivillige forestår driften af museets samlede areal på 30 hektar og samarbejder med Billund Kommune om naturpleje.
- Gården drives i museumsøjemed med bedrift af dyr, stalde, maskiner og marker m.v.
- Museets magasiner i lejede og kommunalt ejede bygninger er under afvikling med henblik på at flytte genstandene til Fælles Museumsmagasiner i Vejle.

- I 2021 udgjorde museets udgifter til bygningsdrift og -vedligehold 13 % af museets samlede udgifter.
 - Museet og kommunen arbejder på at skaffe finansiering til et nyt kontorbyggeri til museets administration ved en udbygning af udstillingsbygningen på besøgsadressen. Kommunen har frigivet ca. 3,8 mio. kr. af en eksisterende anlægsbevilling, men den seneste tids prisudvikling medfører behov for yderligere ca. 1 mio. kr. Sagen er aktuelt under politisk behandling i Billund Kommune.
-

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet og kommunalforvaltningen har et tæt og velfungerende samarbejde om såvel den løbende drift som museets strategiske udvikling.
- at museet har en velfungerende tradition for stor inddragelse af frivillige i driften af museumsgården. De frivilliges indsats udgør en stor ressource for museet og vidner om stærk lokal forankring.

Det er tilfredsstillende:

- at museet i samarbejde med andre museer søger og opnår tilskud fra Slots- og Kulturstyrelsen til udviklingsprojekter.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at statslige projektilskud ikke er korrekt konteret i museets regnskabsoplysninger og ikke er korrekt optaget og specificeret i museets årsregnskaber.
- at museet ikke hidtil har indberettet kommunale særtilskud til styrelsen.
- at museets egenindtægter og ikke-offentlige tilskud er beskedne.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet fremadrettet følger gældende regler for indberetning af budget- og regnskabsoplysninger til Slots- og Kulturstyrelsen og for opstilling af årsregnskab.
 - at museet overvejer mulighederne for at styrke og konsolidere sin driftsøkonomi, herunder for at øge sine egenindtægter.
 - at museet arbejder systematisk med at supplere sit indtægtsgrundlag med ikke-offentlige tilskud.
-

Forskning

Museet er forpligtet til at forske inden for sit ansvarsområde og stille sin viden til rådighed for omverdenen. Museets forskning er videnskabeligt arbejde baseret på faglige problemstillinger relateret til museets ansvarsområde.

- Museets ledelse har efter ansættelse af en ny leder i 2020 opprioriteret museets forskning.
- Museet har formuleret en forskningsstrategi for 2021-2025. I strategien indgår fem målsætninger med henblik på at kunne opfylde museumslovens krav til forskning og museets vision, samt en række forskningstemaer inden for de tre fokusområder landbrug, industri og turisme med særligt blik for indbyrdes sammenhænge og brudflader. Temaerne er ikke prioriteret. Strategien angiver retning for museets fokus de kommende år og omfatter en overordnet arbejdsplan for den femårige periode.
- I henhold til strategien produceres årligt mindst en forskningspublikation, der i det omfang, det er muligt, publiceres i fagfællebedømte danske eller internationale udgivelser.
- Museet afsætter driftsmidler til fremme af forskningen og modning af fondsprojekter og søger om midler til konkrete forskningsprojekter fra bl.a. fonde. Der er afsat tid hos de enkelte medarbejdere til at forske, og indsatsen fastlægges og evalueres løbende i dialog mellem faginspektører og museumsleder. Aktuelle forskningsprojekter prioriteres med udgangspunkt i forskningsstrategien i forhold til relevans, aktualitet og museets øvrige museumsfaglige virksomhed.
- Til brug for Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af museets forskning har museet indsendt en oversigt over sine forskningspublikationer for perioden 2019-2022. Af oversigten fremgår, at der inden for museets ansvarsområde er produceret to fagfællebedømte forskningsarbejder, der begge er publiceret nationalt. Museet har derudover udgivet 11 vidensformidlende artikler, herunder seks bidrag til Trap Danmark. I Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af museets forskningsindsats medtages alene publikationer, der er publiceret og underlagt fagfællebedømmelse, og som er inden for museets ansvarsområde.
- I 2023 planlægger museet at publicere to fagfællebedømte forskningsartikler inden for sit ansvarsområde som en del af antologier støttet af Augustinusfonden og to vidensformidlende artikler.
- Museet indgår i relevante faglige netværk og samarbejder med andre museer og vidensinstitutioner. Bl.a. ph.d.-samarbejde med Varde Museerne om forskningsarbejdet: Københavnerplantagerne i 2020-21, og et forskningssamarbejde med Museum Midtjylland om kvalitetsvurderingers betydning for øget professionalisering af samlingsvaretagelse.

Det er tilfredsstillende:

- at museet med udgangspunkt i sit ansvarsområde og strategiske grundlag har udarbejdet en forskningsstrategi, der omfatter mål for forskningens løbende produktion og publicering, og som er realiseret fra 2021.
- at museet forsker i henhold til det almene forskningsbegreb.
- at museet indgår i relevante netværk og forskningssamarbejder og har gennemført større forskningsprojekter i samarbejde med andre museer og universiteter.

Det er ikke tilfredsstillende:

- at museets forskningsproduktion i den seneste 4-årige periode er begrænset.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet forøger sin forskningsproduktion inden for sit ansvarsområde og prioriterer at få flere forskningsarbejder fagfællebedømt og publiceret i relevante medier nationalt og internationalt.
 - at museet afsøger mulighederne for at indgå i tværgående forskningsprojekter og –samarbejder.
-

Formidling

Museet er forpligtet til at formidle sit ansvarsområde for offentligheden. Gennem formidling bringer museet sin forskningsbaserede viden i spil i institutionen, i forhold til borgerne og det omgivende samfund.

a. Formidling

- Museet har udarbejdet en formidlingsstrategi for 2021-2025. Strategien er sat i relation til museets overordnede strategiske grundlag for den samlede virksomhed, angiver ni strategiske mål og indeholder en prioriteret formidlingsplan.
- Ifølge museet er strategien tostrengt, da museet står midt i en transformationsproces. Dels en nødvendig og igangværende professionalisering og faglig udvikling, og dels udvikling af et nyt museum og museumsbyggeri kaldet MARK. Strategien skal løfte begge indsatsen og være med til at aktivere historiens sammenhængskraft på tværs af tid (gennem landbrug, industri og turisme fra 1600-tallet frem til i dag), sted (hele kommunen er museets arbejdsområde) og mennesker (formidlingen skal bygge på aktørinvolvering, samskabelse og være bevægende, relevant og vedkommende).
- Museets samlede formidlingsvirksomhed er varieret med brug af forskellige formidlingsformater rettet mod forskellige målgrupper.
- På Museumsgården Karensminde formidles lokal kulturhistorie fra ca. 1700 til i dag med fem udstillinger. En fast udstilling med interiør i stuehuset, der fremstår som traditionel formidling, og igangværende opgradering af udstillingen med korte tekster og enkelte digitale formidlingslag. En fast udstilling som beskriver gårdens historie i samhörighed med landskabet og slægten. En ny udstilling fra 2022 i tidligere staldbygning om de sidste 400 års udvikling lokalt fra landbrug til industri og turisme i dag. Og formidling i landskabet uden for udstillingsbygning med ny fotoudstilling fra 2021 på store plancher med foto om menneskets aftryk på jorden, og i den hvidkalkede vognport formidles historien om andelsbevægelsen. Derudover brugerinddragelse og udendørs levendegjort formidling om dansk landbrug fra 1920'erne til 1950'erne, f.eks. optagning af kartofler sammen med børn og voksne i efterårsferien. Museumsgården drives af museet med hjælp fra frivillige, der bl.a. demonstrerer for gæster, hvordan landbrug, gamle håndværk, håndarbejde og husholdning blev udført før i tiden.
- I en særskilt udstillingsbygning viser museet særudstillinger og anvender og eksperimenterer med varierede formidlingsformer, herunder digitale og brugerinddragende. F.eks. i udstillingerne 'Spor af Besættelsen' og 'Min by i udvikling', hvor elever i Grindsted sammen med museet har skabt en udstilling om Grindsted by. Der formidles i særudstillingerne gennem installationer, videoer, genstande, interviews og digitale formidlingsformer.

- Uden for museumsmatriklen eksperimenterer museet med en række nye formidlingstiltag med fokus på samskabelse og stedbunden, borgernær kulturhistorie og anvender varierede digitale og brugerinddragende formidlingsformer. I 2021 har museet f.eks. lanceret en bemandet MuseumsMobil, som kører ud og formidler, hvor kulturhistorien er; udviklet nye legepladser sammen med andre dele af den kommunale forvaltning og borgere med kulturhistorien som udgangspunkt; opsat guldrammer i syv byer med QR-kode og digital formidling af det motiv de indrammer; og afholdt museumssaloner - første gang i Billund Lufthavn om fremtidens museer.
- Museet har i 2021 vist otte særudstillinger og gennemført 62 arrangementer, heraf halvdelen uden for museet.
- Museet formidler på ny hjemmeside lanceret i 2022 under brandet MARK - Museet for en ny Danmarkshistorie med overskuelig og varieret formidling.
- Museet anvender data om museets brugere til at sætte og realisere strategiske mål. Den nationale brugerundersøgelse anvendes kontinuerligt, og museet deltog i 2020 sammen med 8 andre museer i Slots- og Kulturstyrelsens pilotprojekt om udvikling af DNB. Derudover anvendes kvalitative brugerundersøgelser f.eks. samskabelsesproces med brugere som led i museets undersøgelse af oplevelsestilbud og relevans for par uden børn i samarbejde med Rambøll.
- Museet indgår i faglige netværk og samarbejder om udviklingen af sin formidling, f.eks. med statsanerkendte museer og turistorganisationer i projektet Gentænk kulturturismen med museer som driver for fremtidens kulturturisme i destination Trekantområdet. Projektet er støttet af Erhvervsstyrelsen med 2,5 mio. kr. i en 3-årig periode. Samarbejdspartnerne er Destination Trekantområdet, Visit Vejle, Designskolen Kolding, Kongernes Jelling og Museum Kolding.
- Museet havde i 2021 syv ansatte med kompetencegivende uddannelse inden for formidling/undervisning, herunder tre ikke-fastansatte omvisere.
- Museet oplyser, at det løbende evaluerer udstillinger og undervisningstilbud og evaluerer, hvorvidt de ressourcer, museet bruger på formidling, står i et rimeligt forhold til udbyttet.

b. Undervisning

- Museet har i 2021 professionaliseret og nytænkt skoletjenesten, så eleverne er medskabere af historiefortællingerne. Museets samarbejde med undervisningssektoren er formaliseret, og undervisningstilbuddene er koordineret med Fælles Mål. Foreløbig tilbyder museet undervisningsforløb til grundskoler, men ifølge formidlingsstrategi og arbejdsplan skal undervisningsforløb på sigt målrettes flere forskellige uddannelser og fra 2023 påbegyndes mobil skoletjeneste for bl.a. indskoling og dagtilbud.
- Følgende antal hold og klasser har deltaget i museets undervisningstilbud i 2019 og 2021:

	<u>2019</u>	<u>2021</u>
○ Antal hold, daginstitutioner (formidlingsaktiviteter)	4	4
○ Antal klasser, grundskolen	16	32
○ Antal klasser, ungdomsuddannelser	18	8
○ Antal hold, andre uddannelser	0	6

- 10 elever/studerende modtog museets vejledning i forbindelse med opgaveskrivning i 2019 og 4 elever i 2021.
- Museet annoncerer sine undervisningstilbud på sin egen hjemmeside og skoletjenesten.dk, hvor der pt. er opslået i alt 6 forskellige tilbud til grundskolen.
- Museets skoletjeneste deltager i videreudvikling af Åben Skole-samarbejdet i kommunen og i netværk med kommunens skoler. Derudover indgår museet i faglig sparring om undervisningstilbud i bl.a. Interface, MID – Museumsformidlere i Danmark, Formidlerforum Syddanmark, Samskaber Akademiet – børn i fokus og Det nationale netværk for skoletjenester. Dertil har museet adopteret to skoleklasser gennem initiativet ”Virksomheder adopterer skoleklasser” udstedt af RelationsNetværket, som etablerer partnerskaber mellem virksomheder og skoleklasser. Museet bruger bl.a. klasserne som pilotklasser til udvikling af nye udstillinger.
- Museets undervisningstilbud evalueres blandt lærere og elever.
- Museet har udviklet seks nye undervisningstilbud i 2021. Alle museets tilbud samskabes med lærere og elever, hvori evaluering er indlagt som fast metode. Formålet er at sikre, at alle museets skoletilbud er testet, evalueret og kvalificeret inden de udbydes.

c. Brugere

- Museet havde i 2019 i alt 20.357 besøgende på museet og i 2021 i alt 16.607 besøgende (delvist nedlukket pga. covid-19). Besøgstallet fordeler sig således på museets besøgsadresse:

	<u>2019</u>	<u>2021</u>
• Museumsgården Karensminde og Særudstillingsbygning	20.357	16.607
• Besøgende på museets digitale platforme:		
○ Museets hjemmeside (2019 og 2021)	20.000	15.000
○ Museets facebookprofil (2020 og 2021)	1.056	4.339

- Museet oplyser, at antallet af brugere af museets offentligt annoncerede arrangementer uden for museets matrikel var på i alt 190 i 2019 og 6.449 i 2021.
- Museet deltager i Den nationale brugerundersøgelse og anvender aktivt resultatet af brugerundersøgelsen i udviklingen af sin formidling. Brugerundersøgelsen i 2021 viser, at de besøgenes vurdering af museumsoplevelsen på museet samlet set svarer til gennemsnittet for landets kulturhistoriske museer (på en skala fra 1-10 er gennemsnittet på 8,7). Det er særligt brugeroplevelsen for børn (0,6 over gns.) muligheden for at deltage aktivt (0,3 over gns.) og muligheden for at være et rart sted (0,3 over gns.) som vurderes højt. Museet ligger lavere end det gennemsnitlige niveau mht. mulighed for at lære noget (0,5 lavere end gns) og brug af digitale medier (1,4 lavere end gns). Undersøgelsen viser også, at andelen af brugere, som vil anbefale museet til andre, ligger 6 procentpoint over landsgennemsnittet. Alle museets brugere er fra Danmark og hovedparten (80%) kommer fra Region Syddanmark. Som på de fleste andre museer er det især kvinder, der besøger museet (71%), hvilket er 10 procentpoint over gennemsnittet for alle museer. 27% af de besøgende er mellem 30-49 år, hvilket er 9 procentpoint højere end

landsgennemsnittet. 36% af brugerne kommer mindst en gang hvert halve år, hvilket er 14 procentpoint højere end landsgennemsnittet.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet driver en forholdsvis omfattende og differentieret formidlingsvirksomhed inden for det samlede ansvarsområde med brug af varierede og eksperimenterende formidlingsformer målrettet forskellige målgrupper og benytter databaserede brugerundersøgelser i udviklingen heraf.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har udarbejdet en samlet formidlingsstrategi og handlingsplan, der sætter overordnede mål for formidlingsindsatsen og er sat i relation til museets strategiske grundlag.
- at museet under samme strategiske sigte formår at prioritere både kontinuerlig videreudvikling af museets aktuelle formidlingsaktiviteter og planer om et nyt museumsbyggeri på sigt.
- at museet har undervisningstilbud med brug af varierede og eksperimenterende formidlings- og læringsformer, som er udviklet i samarbejde med undervisningssektoren og koordineret med Fælles Mål.
- at museet løbende arbejder på opdatering og fornyelse af sine udstillinger og øvrige formidlingsaktiviteter.
- at museet har fastansatte medarbejdere med professionelle formidlingskompetencer og indgår i relevante faglige netværk og samarbejder.
- at museet evaluerer sin formidlingsindsats, herunder hvorvidt de ressourcer, der bruges på museets forskellige formidlingsaktiviteter, står i rimeligt forhold til udbyttet.
- at museet har iværksat tiltag for at øge besøgstal og nå flere brugergrupper, herunder de unge.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at der kun er udviklet undervisningstilbud til grundskolen, og at forholdsvis få daginstitutioner og skoler anvender museets undervisningstilbud.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet i skoletjenesten prioriterer at udvikle undervisningstilbud målrettet dagtilbud og andre uddannelser samt arbejder for, at anvendelsen af museets undervisningstilbud forøges.
-

Samlingsvaretagelse

a. Indsamling

Museet er forpligtet til systematisk at indsamle genstande og anden dokumentation inden for sit vedtægtsbestemte ansvarsområde. Indsamlingen skal være baseret på en aktiv, men restriktiv praksis, der udspringer af museets forskning.

- Museets samling omfatter 38.365 inventarnumre. Tilvæksten i 2021 var på 25 numre, 15 af disse var indsamlet med henblik på forskning.
- Museet har en restriktiv indsamlingspolitik, der beskriver principper og praksis for både aktiv og passiv indsamling inden for museets ansvarsområde. Museets indsamlingspolitik er udfoldet i en skriftlig indsamlingsstrategi og en skriftlig handlingsplan begge for perioden 2022-2026. Her beskrives særlige indsatsområder for indsamling og dokumentation inden for museets ansvarsområde, endvidere er der opstillet mål og delmål for de aktuelle indsatser. Museet arbejder strategisk og sammenhængende med indsamling i relation til den øvrige faglige opgavevaretagelse, bl.a. gennem aktiv indsamling i sammenhæng med overordnede forskningsområder og formidlingsindsatsen inden for turisme.
- Museet anvender indkomstseddel samt indkomstkvittering til giver, som begge indeholder nødvendige oplysninger.
- Museet koordinerer sin indsamling med øvrige statsanerkendte og statslige museer.
- Museet har ingen genstande, som er underlagt klausuler.
- Museet fortager løbende revision af sin samling for vurdering af bevaringsstand og relevans. Endvidere har museet i 2020 og 2021 samarbejdet med en række statsanerkendte museer om koordineret samlingsgennemgang og udskillelse af håndværktøj og genstande med relation til Danmarks besættelse. I 2021 udskilte museet 1.765 inventarnumre.
- Museet blev i forbindelse med kvalitetsvurderingen i 2015 anbefalet at udskille sine forhistoriske objekter til Sydvestjyske Museer, som har det arkæologiske ansvar for Billund Museum. Denne samling blev overdraget i 2020.
- Museet har ingen uddeponerede genstande.

b. Registrering & Indberetning

Museet er forpligtet til at registrere og indberette sin samling til det centrale kulturarvsregistre: SARA. Registreringen skal ske efter fastlagte standarder, der muliggør udveksling af data nationalt og internationalt.

- Museet har registreret 99% af sin samling og indberettet den til centralregisteret via SARA.
- Museet har udarbejdet en registreringspolitik, som beskriver registreringspraksis. Museets registreringspolitik er udfoldet i en registreringsstrategi og en handlingsplan begge for perioden 2021-2024. Her beskrives en række indsatsområder med mål og delmål bl.a. opdatering af alle poster i SARA

med bl.a. mål og foto, samt overførsel af udskilte objekter til eksternt katalog i SARA. Museets arbejde afspejler registreringsstrategien, og sammenhængen mellem registrering og den øvrige faglige opgavevaretagelse er tydelig, idet de forestående opgaver udspringer af museets langsigtede arbejde med magasinflytning og koordinerede samlingsgennemgang.

- Slots- og Kulturstyrelsen har foretaget en stikprøve med ti tilfældigt udvalgte registreringer, der er oprettet efter 1.1. 2019. Stikprøverne viser, at museets registrering overvejende er i overensstemmelse med Slots- og Kulturstyrelsens minimumskrav til museernes registrering. Museet angiver faglig begrundelse for indsamling i registreringen.
- Museet råder over personale med relevant registreringskompetence, der indgår i relevante faglige netværk om samlingsarbejdet.

c. Bevaring

Museet er forpligtet til at bevare sin samling for eftertiden. Bevaringsarbejdet består af såvel en præventiv som udbedrende indsats i forhold til samlingens forsknings- og formidlingsmæssige værdi. Bevaring omfatter museets magasinering, sikring, tilsyn og konservering af samlingerne.

- Museet råder over to magasinlokaliteter i hhv. Vorbasse og Grindsted. Begge er under afvikling, da museet har andel i Fælles Museumsmagasiner i Vejle. Museet har igangsat flytning til fællesmagasinet og har pt. flyttet ca. 4.000 objekter. Flytningen af hele samlingen forventes at være afsluttet ultimo 2024.
- Magasinerne og udstillingerne er under konserveringsfagligt tilsyn med faste intervaller, og der udarbejdes en rapport i forbindelse med tilsynet. Siden seneste kvalitetsvurdering har museet forbedret bevaringsforholdene bl.a. gennem nedlæggelse af to uegnede magasiner, systematisk samlingsgennemgang, ompakning af objekter til syrefrit silkepapir og magasinæsker samt forbedring af samlingsadministration forstået som forbedret rengøringsniveau i faste intervaller, opgradering af museets dataloggere og skadedyrsmåling inden for faste intervaller.
- Museet har udarbejdet en bevaringspolitik, som beskriver museets samlede bevaringsindsats, betydningen for og sammenhængen med museets øvrige faglige opgavevaretagelse, prioriteringer og arbejdsgange. Museets bevaringspolitik er udfoldet i en bevaringsstrategi og en handlingsplan begge for perioden 2021-2024. Her beskrives en række indsatsområder med mål og delmål bl.a. flytning af samling til fællesmagasin og gennemgang af besættelsessamling og våbensamling. Museet arbejder i praksis strategisk og sammenhængende med bevaring i relation til den øvrige faglige opgavevaretagelse, da de forestående opgaver udspringer af museets langsigtede strategiske arbejde med bl.a. bygningsmassen, tværinstitutionelt samarbejde om bevaring af plast, koordinerede samlingsgennemgang og formidling af Grindsted-egnens betydning under besættelsen.
- Museet arbejder systematisk med tilstandsvurdering og prioritering af konserveringsindsatser bl.a. gennem kontinuerlig samlingsgennemgang og ved at indkøbe Konserveringscenter Vejle til løbende vurdering af bevaringstilstanden.

- Museet har i 2021 indberettet, at 94 % af samlingen er i hhv. formidlingseget (84 %) og stabiliseret (10 %) tilstand, og at 6 % er i hhv. behandlingskrævende (5 %) og svært skadet (1 %) tilstand.
 - Museet fører opsyn med og har forsvarlige installationer, som sikrer mod tyveri og brand. Der er dog sikringsforhold, som ikke lever op til nutidig standard. Museet har udarbejdet en handlingsplan for udarbejdelse af evakuerings- eller værdiredningsplan for besøgssteder og magasiner. Arbejdet forventes afsluttet primo 2023. Museet afholder ikke brandøvelser.
 - Museet indgår i relevante faglige netværk og samarbejder med andre museer om bevaringsarbejdet.
-

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet arbejder strategisk, systematisk og tværfagligt med både indsamling, registrering og bevaring samt har iværksat en række indsatser der forbedrer kvaliteten og den faglige relevans af museets samling.
- at museet har afviklet to uegnede magasiner og har planlagt og påbegyndt arbejdet med at fraflytte de to nuværende magasiner, for at opbevare hele samlingen under optimale magasinforhold.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har udarbejdet strategier, politik og handlingsplaner for sit indsamlings-, registrerings- og bevaringsarbejde, der sikrer god praksis og sammenhæng i det samlede samlingsarbejde.
- at museet har registreret 99% af sin samling i SARA og at poster udtaget til stikprøve viser, at museet overvejende registrerer i overensstemmelse med Slots- og Kulturstyrelsens krav.
- at museet har et velfungerende samarbejde med Konserveringscenter Vejle, og inddrager dem bl.a. i arbejdet med et gennemføre forbedringstiltag for bevaringsforhold i udstillinger.
- at museet løbende foretager revision af sin samling for vurdering af bevaringsstand og relevans, herunder samarbejdet med en række statsanerkendte museer om koordineret samlingsgennemgang og udskillelser.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museets sikringsforhold ikke lever op til nutidige standarder.
- at museet ikke afholder brandøvelser.
- at museet ikke har færdiggjort evakuerings- og værdiredningsplan for besøgssteder og magasiner.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet prioriterer at gennemføre de planlagte indsatser inden for samlingsarbejdet og med afsæt i den konserveringsfaglige udtalelse prioriterer at gennemføre nødvendige tiltag til forbedring af sikrings- og bevaringsforholdene.
 - at museet færdiggør sin evakuerings- og værdiredningsplan for besøgssteder og magasiner samt afholder årlige brandøvelser.
-

Museumslovens kapitel 8

De statsanerkendte kulturhistoriske museer skal gennem samarbejde med plan- og fredningsmyndighederne arbejde for, at væsentlige bevaringsværdier sikres for eftertiden.

Museumslovens kapitel 8, nyere tids kulturhistorie

- Museet varetager opgaver i henhold til museumslovens kapitel 8 inden for nyere tids kulturhistorie i Billund Kommune.
- Museet har en nedskrevet praksis for sit arbejde med kapitel 8 og et formaliseret samarbejdet med Billund Kommune herom, bl.a. afholdes der to gange årligt dialogmøder mellem kommunen, Sydvestjyske Museer og Billund Kommunes Museer. Museet inddrages i kommunens lokalplaner i høringsfasen og i udarbejdelsesfasen for kommunalplaner. Museet er i dialog med Billund Kommune om en proces, hvor museet inddrages i de tidligste faser af planarbejdet for at sikre, at museets viden og ressourcer anvendes optimalt.
- Museet har afgivet fire høringssvar. Billund Kommune har fulgt et af disse høringssvar.
- Museet arbejder aktivt med dokumentation i forbindelse med nedrivnings- og ombygningssager og har bl.a. været aktiv i dokumentationen af Billund Travbane i forbindelse med nedrivning.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har god praksis og dialogbaseret samarbejde med kommunen, som er formaliseret og velfungerende.
-

Baggrund

1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Billund Kommunes Museer

Kvalitetsvurderingsbesøget fandt sted d. 26. oktober 2022. Tilstede var:

Fra museet:

Bestyrelsesnæstformand Henrik Sell

Museumsleder Carina Serritzlew

Museumsinspektør Anna Louise Siggaard

Museumsinspektør Jonas Ruskjær

Projektleder Mai Kofoed Lauritsen

Fra Billund Kommune:

Kultur- og Fritidschef Rasmus Kaufmann

Fra Slots- og Kulturstyrelsen:

Chefkonsulent Nils Bülow

Specialkonsulent Lise-Lotte Bjerre

Museumskonsulent Lene Stengaard

I forbindelse med besøget blev museets udstillinger, magasiner, administrationslokaler mv. besigtiget.

2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger

Kvalitetsvurderinger er en del af Slots- og Kulturstyrelsens arbejde med at understøtte en kvalitativ og professionel udvikling af museerne og deres opgavevaretagelse.

Slots- og Kulturstyrelsen skal sikre, at museerne lever op til museumsloven samt de mål og standarder, der følger af politiske målsætninger for museumsområdet og samfundsudviklingen generelt.

Gennem de sidste to årtier er der gennemført en række udredninger, analyser og undersøgelser, som på forskellig vis har sigte på udvikling af kvalitet, og som bidrager til at sætte standarder for museernes virksomhed. Det drejer bl.a. sig om:

Udredningen om bevaring af kulturarven (Kulturministeriet, 2003)

Udredning om museernes formidling (Kulturministeriet, 2006)

Forskningsstrategi for Kulturministeriets område (Kulturministeriet, 2009)

Internationale evaluering af den arkæologiske virksomhed (Kulturministeriet, 2010)

Den nationale brugerundersøgelse (Slots- og Kulturstyrelsen, 2009-)

God ledelse af selvejende kulturinstitutioner (Kulturministeriet, 2011)

Udredning om fremtidens museumslandskab (Kulturministeriet, 2011)

Danske museer i tal 2013-2017 (Kulturministeriet, 2019)

Disse udredninger, analyser og undersøgelser indgår i Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger af de statsanerkendte museer.

Læs mere om kvalitetsvurderinger på Slots- og Kulturstyrelsens [hjemmeside](#).

Kvalitetsvurderingen indeholder Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger af og anbefalinger til museets drift og fortsatte udvikling. Kvalitetsvurderingen giver museets kommunale tilskuds-ydere en viden om det enkelte museums virksomhed og de rammer, museet arbejder i.

Vurderingsgrundlag

Slots- og Kulturstyrelsens grundlag for at kvalitetsvurdere de statsanerkendte museer består af to dele: For det første museernes indberetninger til Slots- og Kulturstyrelsen, herunder bl.a. museets vedtægter, årsberetning, oversigt over forskningspublikationer samt museets indberetning til Slots- og Kulturstyrelsens museumsstatistik: "Danske museer i tal". For det andet et kvalitetsvurderingsmøde på museet, hvor museets bestyrelse og hovedtilskudsyder, der ofte er museets hjemkommune, deltager.

Der indgår tillige en ekstern sagkyndig vurdering af bevaringsforholdene for museets samling. Den sagkyndige vurdering er indhentet af museet som led i kvalitetsvurderingen.

Slots- og Kulturstyrelsen vurderer på ovenstående grundlag museets opgavevaretagelse og samlede virksomhed i forhold til fire kategorier:

- Meget tilfredsstillende
- Tilfredsstillende
- Ikke helt tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende

Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger og anbefalinger samles i en rapport, der sendes til museet og museets hovedtilskudsyder.

Opfølgning

Museet skal inden for tre måneder efter modtagelsen af rapporten fremlægge en plan for, hvordan det vil følge op på Slots- og Kulturstyrelsens anbefalinger. Slots- og Kulturstyrelsen skal godkende opfølgningsplanen.

Et år efter godkendelse af opfølgningsplanen gennemføres et opfølgningsmøde mellem museet og Slots- og Kulturstyrelsen. Museet skal forud for opfølgningsmødet redegøre skriftligt for status i museets arbejde med opfølgningen. Kvalitetsvurderingen forventes afsluttet efter opfølgningsmødet.